

MUSIKAREN ETA DANTZAREN HISTORIA

Musikaren eta Dantzaren Historia irakasgaiak bi diziplina horien bilakaeraren inguruko ikuspegi orokor bat ematen die ikasleei, eta loturak ezartzen ditu diziplina horiek sortu ziren testuinguruekin. Era berean, ikasleak musikaren eta dantzaren bilakaera historikoaren aldiak (sailkapen tradizionalaren arabera) ezagutzen hasiko dira, antzinaro klasikotik gaur arte, eta historian musika- eta dantza-sorkuntza ulertzeko izan diren moduak landuko dituzte. Horren bidez, ikasleek musikaren eta dantzaren ezaugarriak identifikatu ahal izango dituzte, haien bilakaera ulertzeko, beste adierazpen artistiko batzuekin loturak ezartzeko eta, era horretan, kultura-errepertorioa aberasteko. Gainera, prestakuntza kultural eta artistikoa zabalduko dute, musikak eta dantzak artearen historian duten lekuaren ikuspegi orokorrako bat eskuratuko dute, eta iritzi estetiko propioak ezartzeko irizpideak garatuko dituzte.

Historian zehar garatu diren genero eta estilo desberdinetako piezak entzuteak eta ikusteak eta askotariko iturri dokumentalak eta teknologia digitalak erabiltzeak eta aztertzeak, irakasgaiaren ikuspegi praktikoa errazten dute. Halaber, ahotsaren, gorputzaren eta hainbat musika-tresnaren bidez interpretatzeak eta dramatizatzeak, musika eta dantza esperimenduz eta esperientzia propioetik abiatuta ulertzea eta ekintza artistikoa bizitzea ahalbidetzen dute. Gainera, arte mota horiek garatu diren testuinguruaren ikerketak, gustu artistikoen denboran izan dituzten aldaketak ulertzea eta aniztasunean oinarritutako kultura-identitate bat eraikitzea errazten du.

Irakasgai honetako kompetentzia espezifikoak Batxilergoko funtsezko kompetentzien eta etapako helburuen deskriptoreetan oinarrituta diseinatu dira, zuzenean lotuta daude kontzientzia eta adierazpide kulturaletarako funtsezko kompetentziarekin, eta kultura-identitatearen, kultura-harreraren, autoadierazpenaren eta ekoizpen artistiko eta kulturalaren ardatzen inguruan garatzen dira. Era berean, ikasleek adierazpen artistikoen estimua garatzera, musika-ekintza pentsamendu artistikoarekin lotzera, interpretazioaren eta dramatizazioaren bidez esperimenduz, aldi historiko bakoitzaren ezaugarriak garrantzitsuenak ezagutzera eta balio-iritzi propioak eta ongi oinarrituak adieraztera bideratuta daude. Kompetentzia horiek lagungarriak dira, halaber, ikasleek entzuteko eta ikusteko prozedurei ekitera, testu-iruzkinak egitera eta musika- eta dantza-adierazpenak gainerako arteekin alderatzera bideratutako tresnak zabaltzeko. Gainera, argudio kritikoak lantzeko beharrezkoa den kontzeptu-barnatzea sustatzen dute, ikasleek gustu musikal propioa osatzeko eta errepertorio kulturala eta estetikoak garatu eta aberasteko. Ikerketak egitearen, haien emaitzak zabaltzearen eta musika- eta dantza-piezen interpretazioak ikusi eta entzutearen bidez, egile-eskubideei eta jabetza intelektualari buruzko gogoeta etikoa bultzatzen du irakasgai honek.

Irakasgaiaren ebaluazio-irizpideek kompetentzia espezifikoaren lorpen-maila zehazten dute, eta behaketa, informazioa biltzeko aukera eta kompetentzia horiek eskuratzearen balorazioa (askotariko ikuspegietan oinarrituta) ahalbidetzeko diseinatu dira.

Oinarritzko jakintzak lau multzotan antolatuta daude. Lehenengo multzoan, «Ikusmen- eta entzumen-pertzepzioa», musika- eta dantza-adierazpenak hartzeko, haien elementuak identifikatzeko eta aztertzeko beharrezkoak diren ezagutzak, trebetasunak eta jarrerak daude sartuta. Bestalde, «Sorkuntza-testuinguruak», multzoak etapa historikoen, generoen, estiloen, konpositore garrantzitsuen, interpretatzaileen eta musika eta dantzaren eta beste adierazpen artistiko batzuen arteko loturaren berezko jakintzak biltzen ditu. Hirugarren multzoak, «Ikerketa, iritzi kritikoa eta hedapena», ikerketa-prozesuei, iturri fidagarrien erabilerari, egile-eskubideei eta jabetza intelektualari eta teknologia digitalek bi adierazpide horien hedapenean duten eraginari lotutako jakintzak biltzen ditu. Azkenik, «Esperimentazio aktiboa» multzoaren bidez, ikasleek musikaren eta dantzaren bilakaera interpretazio musikalaren, dantza sinpleen praktikaren edo obra adierazgarrien dramatizazioaren bidez ikasteko behar izango dituzten

jakintzak sartzen dira.

Irakasgai honen konpetentzia-ikuspegiari jarraituz, ikasleentzat esanguratsuak diren esperientzietan oinarritutako eta komunikazio-, analisi- eta gogoeta-testuinguruetan landutako jarduerak planteatuko dituzten ikaskuntza-egoerak diseinatzea gomendatzen da. Horren bidez, ikasleek egoera horiei aurre egiteko jakintzak baliatzea espero da. Nolanahi ere, egoera horiek, XXI. mendeko erronkei lotuta, diziplinartekotasuna eta jardunak egoera errealetara eramateko aukera erraztuko dituzte. Egoera horiek, halaber, sentikortasuna, sormena, irudimena eta hautemateko eta aztertze gaitasuna garatuko dituzten esperientzien, prozesuen, proiektuen, erronken eta zereginen bitartez beren ikaskuntzako protagonista bihurtzea ahalbidetuko diete ikasleei.

KONPETENTZIA ESPEZIFIKOAK

1. Musikaren eta dantzaren ezaugarri teknikoak eta estilistikoak identifikatzea, eskuragarri dauden azterketa-iturriak aztertzearen bidez historian izan duten bilakaera aintzat hartuz, testuinguru jakin batean betetzen duten funtzioa ezagutzeko.

Musika eta dantza adierazpen- eta komunikazio-baliabideak dira, eta, hitzezko hizkuntzaren erabilera gaindituz, identifikatzen dituen eta askotan bietan batera eboluzionatu duen kode propio bat garatu dute. Aldi bakoitzean, aldatu egiten dira arte mota horien ezaugarri estilistiko bereizgarriak, beren testuingurua definitzen duten beste alderdi batzuekin eta une jakin batean betetzen duten funtzioarekin lotuta baitaude.

Hainbat garaitako piezak entzuteak edo ikusteak eta testu eta partitura adierazgarriak aztertzeak ezaugarri teknikoak identifikatu eta alderatzea eta musikak eta dantzak denboran izan duten bilakaera aintzat hartzea ahalbidetuko diete ikasleei. Gainera, parametro historiko-estetikoak kontuan hartuta, ikasleek piezak beren testuinguruan kokatu ahal izango dituzte, dagokion sorkuntza-ingurunean betetzen zuten funtzioa zehaztu ahal izango dute, eta hori guztia ikasgelan partekatu ahal izango dute azalpen-izaerako ahozko testuen, idatzizkoen edo multimodalen bidez.

Konpetentzia espezifiko hau deskriptore hauekin lotzen da: HKK1, HKK2, HKK3, STEM2, KPSII3.1, KPSII4, HK3, KAKK2.

2. Musika eta dantza beste adierazpide artistiko batzuekin erlazionatzea, giza pentsamenduaren bilakaerarekin lotuz, artearen diziplinarteko izaera ulertzeko eta kultura-ondare gisa kontserbatzearen eta zabaltzearen garrantzia baloratzeko.

Beste adierazpen artistiko batzuk bezala, musika eta dantza gizateriaren historiari berari eta hura baldintzatzen duten askotariko faktoreei lotuta daude. Ildo horretan, beste arte mota batzuetako adierazpideen bilakaeraren eta musika- edo dantza-ekintzarekiko erlazioaren ezagutzak, analisiak, ulermenak eta balorazio kritikoak diziplinarteko ikuspegi bat ematen

diete ikasleei. Ikuspegi horrek, aberastu egiten ditu ikasleak, eta ondarea kontserbatzearen eta zabaltzearen garrantziari dagokionez, jarrera arduratsua eta errespetuzkoa hartzea ahalbidetzen die. Horri dagokionez, oso baliagarriak dira teknologia digitalak liburutegi eta bilduma digitalerako sarbidea errazten baituzte eta, horren bitartez, literatura-testuak kontsultatzeko edo, besteak beste, artelan plastikoak edo dekorazio-arteetako obrak ikusteko aukera ematen dute.

Konpetentzia espezifikoa hau deskriptore hauekin lotzen da: HKK2, STEM2, KD1, KPSII4, HK1, KAKK1, KAKK2.

3. Hainbat garai eta estilotako musikako eta dantzako obra garrantzitsuen pasarte musikalak edo egokitzapenak elkarlanean interpretatzea, dramatizazioaren eta ahotsaren, gorputzaren eta hainbat tresnaren erabileraren bidez, gertaera artistikoa bizi ahal izateko eta norberaren esperientziatik ulertzeko.

Musika eta dantza gizateari gauzak adierazteko balio izan dioten bi adierazpen artistiko dira. Hori dela eta, haiek ikasteko, ikasleek hainbat alditako musikarekin eta dantzarekin esperientziatu bere baitan ahal izateko jarduerak antolatu behar dituzte, bi diziplinetako obra garrantzitsuak interpretatuz edo dramatizatuz.

Hainbat aldi historikotako musika-tresna edo ahots bidezko piezen eta dantza sinpleen egokitzapenak interpretatzeak, aldi historiko jakin bateko musikan eta dantzan praktikoki murgiltzea ez ezik, haiek ezagutzea eta jatorrizko piezekin eta bi adierazpide artistiko horien ondorengo bilakaerarekin alderatzea errazten du. Era horretan, musika- eta dantza-ondarearen aberastasunaz jabetuko dira ikasleak.

Interpretazio-zereginak elkarrekin egiteak, gainera, zenbait balio eskuratzea dakar, hala nola errespetua, kolaborazioa eta talde-lana.

Konpetentzia espezifikoa hau deskriptore hauekin lotzen da: HKK2, KPSII1.1, KPSII3.1, KPSII3.2, KAKK3.1, KAKK3.2, KAKK4.1, KAKK4.2.

4. Musikaren eta dantzaren historiako konpositore, interprete eta obra nagusiei buruz ikertzea, informazio-iturri fidagarriak erabiliz, interpretazio-korronte desberdinak aztertzeke eta musika-ondarearen aberastasunari eta norberaren kultura-identitateari buruzko gogoeta egiteko.

Musika- eta dantza-proposamenen ikerketaren, analisiaren eta balorazio kritikoaren bidez norberaren irizpidea eskuratzea eta eraikitzea lagungarria da ikasleei aniztasunarekiko onarpen- eta errespetu-jarrera bat hartzeko ikuspegi zabal bat emango dien jarrera ireki eta harkor bat garatzeko. Informazioa iturri fidagarrietan (analogikoetan zein digitaletan) bilatzearen bidez, ikasleek autonomiaz ikertu dezakete musikaren eta dantzaren historia.

Musikaren eta dantzaren bilakaera haien testuinguruan aztertzeak artearen eta kulturaren garapenari eta bilakaerari dagokionez, etorkizunak planteatzen dituen erronkei aurre egiteko

kultura-identitate propioaren garapena errazten du. Ildo horretan, ikasgela gune egokia da sorkuntza edo interpretazio musikalaren eta eszenikoaren inguruko gogoeta sustatzeko, obrak konposatzen edo interpretatzen dituztenen nortasun artistikoaren adierazpide diren heinean.

Konpetentzia espezifikoa hau deskriptore hauekin lotzen da: HKK2, HKK3, STEM2, KD1, KD2, KPSII1.1, KPSII4, HK1, KAKK1, KAKK2.

5. Musikaren eta dantzaren bilakaerari buruzko iritzi eta ideia propioak, informatuak eta oinarrituak transmititzea, tresna analogikoak eta digitalak erabiliz, argudio teorikoak eta estetikoak azalduz, hiztegi teknikoak behar bezala erabiliz eta obrak sortu diren testuingurua kritikoki aztertuz, gertaera musikalaren inguruko komunikazio-gaitasuna garatzeko.

Musikak eta dantzak historian izan duten bilakaerari buruzko ideia eta iritzi propioak, informatuak eta oinarrituak transmititzeak musika- eta dantza-ekintza hobeto ulertzea bermatzen die ikasleei. Horretarako, garrantzitsua da ikasleek hainbat iturri kontsultatzen ikastea eta informazioa bilatu, hautatu eta berriz lantzeko estrategiak garatzea, norberaren ideien eta iritzien oinarri izango diren datuak atera ahal izateko. Beharrezkoa da, halaber, irakasgaiaren berezko hiztegi espezifikoa eskuratzea, argudioak behar bezala adierazi ahal izateko.

Alde horretatik, musikaren eta dantzaren inguruko alderdi teoriko eta estetikoaren ikuspegi kritiko bat garatzeko aukera eskainiko zaie ikasleei. Ikuspegi kritiko hori partekatzeko, obren sorkuntza-testuingurua kontuan hartuko duten eta egile-eskubideak eta jabetza intelektuala errespetatuko dituzten musika-lanak, erreseinak edo iruzkinak (ahozkoak, idatzizkoak edo multimodalak) egitea proposatzen da. Ildo horretan, aplikazio digitalak informazioa hainbat formatutan komunikatu edo zabaltzeko laguntza gisa erabiltzeko musika-ekintza komunikatzeko gaitasuna hobetzen lagunduko die ikasleei.

Konpetentzia espezifikoa hau deskriptore hauekin lotzen da: HKK1, KD2, KD3, KPSII1.1, KPSII5, HK3, KAKK1, KAKK4.2.

EBALUAZIO-IRIZPIDEAK
1. konpetentzia espezifikoa
1.1 Hainbat garai historikotako musikaren eta dantzaren ezaugarri teknikoak eta estilistikoak ezagutzea, adierazpen artistikoak aktiboki entzutearen eta ikustearen zein partitura eta testu adierazgarriak aztertzearen bidez, aniztasun artistikoa aintzat hartuz.
1.2 Musikak eta dantzak hainbat testuingurutan betetzen duten funtzioa zehaztea, adierazpen artistiko horien ezaugarrien eta aldiaren bereizgarriak diren gertakari historiko-estetikoen arteko loturak ezarriz.

2. kompetentzia espezifikoa
2.1 Musikaren, dantzaren eta beste adierazpen artistiko batzuen arteko loturak testuinguru analogiko eta digitaletan azaltzea, partekatzen dituzten baldintzatzaile historikoak eta oinarri estetikoak identifikatuz eta haien diziplinarteko izaera ulertuz.
2.2 Ondare musikal, eszeniko eta artistikoak garai baten adierazpide gisa duen garrantzia baloratzea, haren kontserbazioaren eta hedapenaren inguruko jarrera arduratsua eta errespetuzkoa agertuz.
3. kompetentzia espezifikoa
3.1 Hainbat garai eta estilotako musikako eta dantzako obra garrantzitsuen pasarteak edo egokitzapenak gorputzaren, ahotsaren edo musika-tresnen bidez eta kolaborazioan interpretatzea edo dramatizatzea.
3.2 Musika- eta dantza-ondarearen aberastasuna baloratzea, interpretazioen egokitzapenean eta jatorrizko obrekiko kontrastean aldi jakin bateko ezaugarriak ezagutzearen bidez.
3.3 Interpretazioetan aktiboki parte hartzea, esleitutako funtzioak bere gain hartuz eta proposatutako errepertorioa ezagutzeko eta horretaz gozatzeko interesa agertuz.
4. kompetentzia espezifikoa
4.1 Interpretazio-korronteak kritikoki aztertzea, obra beraren hainbat bertsio musikal alderatuz eta dagokion garaiko estetikarekiko lotura identifikatuz.
4.2 Musikaren eta dantzaren historiako konpositore, interprete eta obra nagusiei buruzko ikerketetan iturri analogiko eta digital fidagarriak erabiltzea, informazioa bilatu, hautatu eta berriz lantzeko estrategiak aplikatuz.
4.3 Norberaren kultura-identitateari buruzko gogoeta egitea, egindako ikerketen bidez musika-ondarearen aberastasuna sentikortasun eta errespetuarekin baloratuz.
5. kompetentzia espezifikoa
5.1 Musikaren eta dantzaren bilakaerari buruzko informazioa bilatu, hautatu eta berriz lantzeko estrategiak aplikatzea, hainbat iturri dokumental, analogiko eta digital era fidagarri eta arduratsuan erabiliz eta egile-eskubideak eta jabetza-intelektuala errespetatuz.
5.2. Sorkuntza-testuinguru jakin batean musika- eta dantza-ondareari lotutako alderdi teorikoak eta estetikoak kritikoki aztertzea, iritzi eta ideia propioak, informatuak eta oinarrituak hiztegi egokiarekin adieraziz.

OINARRIZKO JAKINTZAK
A multzoa. Ikusmen- eta entzumen-pertzepzioa.
Hainbat aldi historikotako musikaren eta dantzaren ezaugarri estilistikoak entzumen- eta ikusmen-mailan: identifikazioa eta analisia.
Hartze artistikoaren alderdi soziokulturalak. Formatuen bilakaera eta publikoaren garapena.
Testuak eta partiturak entzun, ikusi eta aztertzeko estrategiak.
Aniztasun artistikoaren onarpena.

B multzoa. Sorkuntza-testuinguruak.

Musika-sorkuntzan eragina duten faktore kulturalak, sozialak, ekonomikoak eta politikoak. Musikaren eta dantzaren funtzio soziala.

Musikak eta dantzak historian izan dituzten ezaugarri eta bilakaera estetikoak eta estilistikoak.

Musikako eta dantzako korrante, eskola, egile, interprete eta obra adierazgarri nagusiak, Antzinako klasikotik gaur arte.

Interpretearen zeregina historian.

Musika eta dantza, eta beste arteekin duten erlazioa.

Musika- eta dantza-ondarea ezagutu, errespetatu eta zabaltzeko interesa.

Besteen ideia eta sentimenduekiko sentikortasuna baterako sorkuntza-zereginetan.

C multzoa. Ikerketa, iritzi kritikoa eta hedapena.

Musika-ikerketa: informazioa bilatu, hautatu, tratatu eta zabaltzeko prozesuak. Musika-ikerketarako iturriak: fidagarritasuna eta baliotasuna.

Teknologia digitalak musikaren eta dantzaren hedapenean. Erreseina, iruzkin eta kritika musikalak. Egile-eskubideak eta jabetza intelektuala.

Autokonfiantza eta autoestimua iritzi kritikoak ematean eta sentimenduak eta emozioak adieraztean.

Kultura-identitatea: aniztasuna eta kide izatearen sentimendua.

D multzoa. Esperimentazio aktiboa.

Musika-errepertorioko obra egokituak edo pasarte musikal adierazgarriak interpretatzeko teknika sinpleak.

Hainbat garai historikotako dantza sinpleen praktika.

Ahots-musikako testuak dramatizatzekeo estrategiak eta oinarriko teknikak, eta haien dramatizazioa.

Musika- eta dantza-interpretazioan eta interpretazio eszenikoan erantzukizunak bere gain hartzeko, aktiboki parte hartzeko eta gozatzeko estrategiak.